

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Toivanen, Mari; Pirkkalainen, Päivi; Bauvois, Gwenaëlle; Eskelinen, Viivi

Title: COVID-19-pandemia : mitä se merkitsee ihmisten liikkuvuudelle ja siihen liittyvälle eriarvoisuudelle?

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat, 2022

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Toivanen, M., Pirkkalainen, P., Bauvois, G., & Eskelinen, V. (2021, 5.5.2021). COVID-19-pandemia : mitä se merkitsee ihmisten liikkuvuudelle ja siihen liittyvälle eriarvoisuudelle?. Liikkeessä yli rajojen. <https://liikkeessaylirajojen.fi/covid-19-pandemia-mita-se-merkitsee-ihmisten-liikkuvuudelle-ja-siihen-liittyvalle-eriarvoisuudelle/>

COVID-19-pandemia: mitä se merkitsee ihmisten liikkuvuudelle ja siihen liittyvälle eriarvoisuudelle?

2021-05-05

Photo by [Ben Garratt](#) on [Unsplash](#)

Lukuaika: 3 min.

Kirjoittajat: [Mari Toivanen](#), Päivi Pirkkalainen, [Gwenaëlle Bauvois](#), & Viivi Eskelinen

Olemme eläneet outoja aikoja jo yli vuoden. Yli vuosi sitten maat ympäri maailmaa alkoivat asettaa erilaisia rajoituksia COVID-19-pandemian hillitsemiseksi. Ihmisten liikkuvuuden rajoittaminen on ollut yksi merkittävin tapa pyrkiä hallitsemaan viruksen leviämistä. Rajoitusten seurauksena monien ihmisten arkielämä muuttui täysin. Samalla monet ovat joutuneet todistamaan viruksen aiheuttamien sairauksien ja kuolemien suurta määrää – jotkut kauempaa, jotkut lähempää.

Me Liikkeessä yli rajojen-blogin toimittajat olemme työssämme maahanmuuttoon liittyvien aiheiden tiimoilta havainneet, miten pandemia on vaikuttanut erityisesti ihmisten liikkuvuuteen ja siihen liittyviin ilmiöihin, kuten ylijarjaisiin yhteyksiin, etnisiin suhteisiin,

maahanmuuttajien oikeuksiin sekä vähemmistöjen ja

haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten elämään. Tämän blogisarjan eri teksteissä tarkastellaan pandemian vaikutuksia liikkuvuuteen ja siihen liittyvään eriarvoisuuteen sekä siirtolaisten elämään Euroopassa pandemian keskellä.

Liikkuvuuteen liittyvä eriarvoisuus on kasvanut pandemian aikana

Monet maat maailmassa sulkivat rajansa ja ottivat käyttöön aiempaa tiukempia rajatarkastuksia viime vuoden keväällä. Rajoitukset vaikuttivat kaikenlaiseen liikkuvuuteen, turismista maahanmuuttoon. Ne koskettivat ihmisiä, jotka olivat tottuneet liikkumaan maiden välillä työn, perheen tai opiskelun takia. Ylirajaisten perheiden jäsenet eivät voineet tavata toisiaan. Kausityöntekijät tietyillä aloilla eivät päässeet maahan. Oppilaitosten vaihto-ohjelmat keskeytettiin.

Länsimaiden kansalaiset ja muuten matkustamisen suhteen etuoikeutetussa asemassa olevat ihmiset, jotka ovat tottuneet vapaaseen liikkuvuuteen, kohtasivat COVID-19-pandemian vuoksi rajakontrollin ja liikkuvuuden rajoituksia. Yhtäkkiä rajoitukset koskettivat kaikkia, huolimatta siitä minkä maan passilla ihmiset matkustivat. On kuitenkin tarpeen muistaa, että rajakontrolli ja matkustusrajoitukset ovat olleet arkipäivää jo kauan ennen pandemiaa suurelle osalle maailman ihmisistä.

Matkustusrajoitusten purkamiseen on esitetty erilaisia malleja, esimerkiksi COVID-19-rokotusplassia. Tämän kaltaiset ehdotukset koskettavat vain etuoikeutetussa asemassa olevia ihmisiä, lähinnä länsimaiden passin omaavia ja sellaisissa maissa asuvia, joilla on mahdollisuus rokotteeseen. Matkustusrajoitusten purkamiseen liittyvässä julkisessa keskustelussa ei ole huomioitu sitä, miten tämänkaltaisen uudenlaisen asiakirjan, rokotuspassin, käyttöönotto voi entisestään lisätä liikkuvuuden eriarvoisuutta.

Julkisen keskustelun keskittyessä etuoikeutetussa asemassa olevien ihmisten liikkuvuuteen ja heidän liikkuvuuden uudelleen mahdollistamiseen, jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tilanne on jäänyt varjoon. Asiat, kuten rajojen sulkemisen vaikutus turvapaikanhakijoihin ja

pakolaisiin, tai pakolaisleirien entisestään kurjistuvat olosuhteet pandemian aikaan, ovat jääneet keskusteluissa sivuun.

Yksilöiden ja yhteisöjen haavoittuvaisuus moninkertaistuu kriisin aikana

Kuten yleensä kriiseissä, marginalisoidussa asemassa olevien ryhmien ja ihmisten haavoittuvuus on lisääntynyt pandemian aikana. Haavoittuvuudet pandemian aikaan liittyvät sekä liikkuvuuden rajoittamiseen että vähemmistöjen asemaan eri maissa.

Yksi esimerkki tästä ilmiöstä ovat työperäisellä oleskeluluvalla maassa asuvat henkilöt, jotka eivät ole voineet uusia työlupaansa työttömyyden kasvaessa pandemian aikana. Toinen esimerkki haavoittuvuuden lisääntymisestä ovat korkeat viruksen ilmaantuvuusluvut asuinalueilla, joissa asuu paljon maahanmuuttajataustaista väestöä. Tähän on vaikuttanut esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten työllistyminen aloille, joissa etätyön tekeminen on mahdotonta, suurempien perheiden asuminen pienissä asunnoissa ja omankielisen koronatiedon saatavuuden vaikeus.

Toisaalta olemme todistaneet sitä, kuinka pandemian aikana rasmin ja vierauden pelon lisääntyminen on vaikeuttanut entisestään maahanmuuttaja- ja muiden vähemmistöryhmien elämää. Viruksen leviämisestä on esimerkiksi syytetty erityisesti aasialaisia, ja tämä on johtanut lisääntyneeseen rasismiin heitä kohtaan.

Pandemia on osoittanut haavoittuvuuksia liittyen myös oikeuteen jäädä paikalleen ja suojautua virukselta. Erityisesti ihmiset, jotka työskentelevät palvelu- ja terveydenhoitoalalla, eivät voi suojautua virukselta jättäytymällä etätyöhön. Toisaalta taas samaan aikaan kun valtiot rajoittavat ihmisten liikkuvuutta, ne kuitenkin jatkavat ulkomaalaisten karkottamista muihin maihin. Erityisesti ihmisten karkottamiseen länsimaista köyhempiin maihin pandemian aikana liittyy huoli viruksen entistä laajemmasta leviämisestä maihin, joissa ei ole riittävää sairaanhoitokapasiteettia.

Teemanumero

Tämä Liikkeessä yli rajojen-blogin teemanumero keskittyy kuvaamaan COVID-19-pandemian vaikutuksia liikkuvuudelle ja siihen liittyvälle epätasa-arvoisuudelle, syrjinnälle ja ylirajaisille suhteille.

Jotta ymmärtäisimme erilaisia liikkuvuuteen liittyviä eriarvoisuuksia, on tärkeää tunnistaa liikkuvuuteen liittyviä etuoikeuksia ja keitä nämä koskettavat. Blogisarjan ensimmäisen tekstin kirjoittaja [Mari Toivanen](#) tarkastelee liikkumisen etuoikeutta pandemia-aikana diginomadien eli korkeasti koulutettujen, usein länsimaiden passien omaavien nuorten liikkuvuuden kautta. Lisäksi Mari pohtii tekstissään, miten pandemian jälkeinen aika voi entisestään syventää liikkuvuuteen liittyvää eriarvoisuutta, esimerkiksi rokotepassin muodossa.

Voidaksemme vaalia hyviä etnisiä suhteita, on tärkeää tutkia valtaväestön asenteita vähemmistöjä kohtaan pandemian aikana. Blogisarjan toinen kirjoittaja [Viivi Eskelinen](#) analysoi uskonnon merkitystä asenteissa muslimivähemmistöjä kohtaan monien uhkien aikakaudella pohjaten havaintonsa ensimmäisen korona-aallon aikana kerättyyn aineistoon. Viivi vertailee tutkimuksen tuloksia Suomessa ja Italiassa, ja toteaa, että koettu uhka mahdollisesta uudesta "pakolaiskriisistä" liittyi tiiviimmin negatiivisiin asenteisiin muslimiä kohtaan verrattuna COVID-19-pandemian ja ilmastonmuutoksen edustamiin uhkiin.

Surullisinta ja raskainta pandemiassa on, että se on vaatinut ja vaatii kuolonuhreja. Monin paikoin maahanmuuttajien suhteellisesti suurempien viruksen ilmaantuvuuslukujen vuoksi he ovat myös

yliedustettuina viruksen kuolleisuusluvuissa. Blogisarjan kolmas kirjoittaja, [Linda Haapajärvi](#) tarkastelee, miten koronakuolemat koskettavat Ranskan siirtolaisperheitä. Linda osoittaa, miten jo valmiiksi heikko sosioekonominen asema ja puutteelliset kansalaisoikeudet syvenevät siirtolaisperheiden kohdatessa perheenjäsenen koronakuoleman. Lisäksi hän tuo esiin pitkittyneen surun, jota perheet joutuvat kohtaamaan, kun pandemian takia ruumiin kuljetus synnyinmaahan ei ole mahdollista.

Vaikka liikkuvuusrajoitukset ovat vaikeuttaneet lähes kaikkien elämää, ylijaraiset perheet, eli sellaiset perheet, joiden jäsenet elävät eri maissa, ovat kohdanneet erityisiä vaikeuksia. Blogisarjan neljäs kirjoittaja [Jaana Palander](#) analysoi ylijaraiten perheiden haasteita liikkuvuusrajoitusten aikana. Jaana tuo myös esiin suomalaisen maahanmuuttohallinnon pandemiasta johtuvia muutoksia, kuten perheenyhdistämisen hidastumisen tai jopa täyden pysähtymisen.

Jotta voisimme paremmin ymmärtää haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tilanteita, on tärkeää saada tietoa pandemian kokemuksista vähemmistöjen näkökulmasta. Blogisarjan viimeinen kirjoittaja [Eerika Finell](#) analysoi sitä, miten Suomen suurimpiin kielivähemmistöihin kuuluvat ihmiset kokivat pandemian ensimmäisen aallon vuonna 2020. Eerika tuo esiin monipaikkaisen huolen vähemmistöjen kokemuksissa, eli epävarmuuden ja stressin, joka ei liity ainoastaan omaan ja läheisten elämään Suomessa, vaan myös muualla asuviin sukulaisiin ja alkuperämaan koronatilanteeseen.

Photo by [Macau Photo Agency](#) on [Unsplash](#)

Tämä sivusto käyttää evästeitä: [Lue lisää.](#)

Hyväksyn!